

ДАВНЬОРУСЬКА НАРОДНІСТЬ. ІСТОРІЯ ПРОБЛЕМИ

Стаття присвячена драматичній історії формування концепції давньоруської народності. Історіографічний аналіз свідчить, що давньоруська народність є радянською модифікацією давнього імперського історичного міфу. Вона є типовою ідеологічною конструкцією, яка сформувалася у повоєнний час внаслідок тиску кремлівських ідеологів на партійну історичну науку СРСР.

1948 року московський історик В. Мавродін у праці “Формирование русской нации” вперше декларував існування в Київській Русі єдиного східнослов’янського етносу давньоруської народності. Отже прибічники існування “давньоруської колиски трьох братніх народів” мали всі підстави відзначити 1998 р. 50-річний ювілей проблеми.

Спадщина Київської Русі — ключове питання історії Східної Європи, ідейне підґрунтя експансії Російської імперії на захід. Без об’єктивного визначення справжнього історичного спадкоємця княжого Києва претензії Москви на його історичний спадок були і будуть небезпечним, дестабілізуючим фактором у Східній Європі, джерелом постійної загрози незалежності України.

Суперечка українців та росіян або “южан и северян”, за виразом О. Пипіна, за княжий Київ не вщухає протягом семи століть, набуваючи відповідних історичній епосі форм. Давньоруська народність є останньою трансформацією імперських претензій на киеворуську спадщину шляхом заперечення прямого генетичного зв’язку українців з південними русичами X—XIII ст. Однак сформувалася ця неоімперська концепція лише в середині ХХ ст. (Залізняк, 1996). Їй передував довгий діалог між українцями та імперською Москвою, що своїм корінням сягає часів розпаду Київської Русі та початку формування власне російської держави на Верхній Волзі в XIV ст.

Показово, що після падіння княжого Києва під ударами татар південноруські літописці звать Галич “другим Києвом”. Цю традицію підхоплюють ідеологи українського козацтва XVII—XVIII ст., які вважають козаків — “племенем на-

роду Руського, предки якого разом з Володимиром хрестилися”, а козацька вітчизна, за Самійлом Величком, отримала “благочестя від святого і рівноапостольного князя Володимира Київського, що просвітив Русь хрещенням”. На цій позиції твердо стояв автор “Історії Русів”, що вплинула на формування поглядів не тільки Т. Шевченка та М. Гоголя, а й О. Пушкіна.

Не відмовлялися від претензій на київську спадщину і правителі молодій Московській держави. У XV ст. тут формується історичний міф про Москву як третій Рим, що, нібито, має династичні права на землі двох своїх попередників — власне Риму та Константинополя. Ця ідеологічна концепція була далека від історичної правди і являла собою типовий імперський історичний міф, головна мета якого — ідейне обґрунтування хоризми правлячої династії та експансії молодій держави на землі сусідів.

Авторами цього історичного міфу були православні церковники, що втекли до Москви із захопленого турками 1454 р. Константинополя. Вони проголосили московських князів династичними спадкоємцями візантійських імператорів та захисниками православ’я. Вони ж пишуть фантастичний родовід московських правителів, прашурами яких, нібито, були біблійний Ной, фараон Рамзес II, Олександр Македонський, Птолемей, Клеопатра, імператор Риму Август. Від одного з трьох братів Августа — Пруса, бучімто, походить Рюрик, безпосередній прашур московських князів. Спираючись на цю казкову генеологію, московські князі вважали себе не тільки прямими нащадками згаданих правителів минулого, а й династичними спадкоємцями їхніх володінь.

Абсолютно фантастичний родовід правителів не викликав сумнівів у Москві XV—XVI ст. і був джерелом гордоців княжої родини. Так, Іван IV Грозний вважав своє походження від імператора Августа справою безсумнівною і загальновідомою. 1578 р. до Москви прибуло посольство польського короля Стефана Баторія, який за походженням був волохом — князем Семиграддя в Трансильванії. Послам передали слова Івана IV: “Великому государю с королем Стефаном быти в братстве непригоже, потому что его государство начато от Августа, кесаря Римского и от Пруса, Августова брата, а что Семиградского государства нигде есмь не слышали...” (Покровский, 1926, с. 199).

Так формувалося ідеологічне підґрунтя російського самодержавства, що віками освячувало військову експансію на землі Київської Русі, які сприймалися як династична спадщина московських правителів.

Приєднання України до Росії спричинило до закорінення серед ценців Києво-Печерської лаври імперського міфу про Москву як прямого спадкоємця києворуської історії. 1674 р. за архимандрита Інокентія Гізеля лаврська друкарня видала “Синопис или краткое описание о начале Славяно-Российского народа...”, в якому історія Московського князівства розглядалася як пряме продовження києворуської. Московоцентричне бачення історії Східної Європи зробило “Синопис” дуже популярним у Російській імперії. Протягом XVIII ст. він перевидавався близько 30 разів як шкільний підручник.

У кінці XVIII — на початку XIX ст. історичну концепцію “Синопису” модернізували у відповідності з часом фундатори офіційної історії Російської імперії В. Татищев та М. Карамзін. “Співець російського самодержавства” М. Карамзін в “Истории государства Российского” називає Київську Русь просто Росією, персонажів давньоруських літописів росіянами, а Київ, довільно перефразовуючи літописця Нестора, “матір’ю городів російських” (Карамзин, 1983, с. 39, 71).

Дискусія між українцями та росіянами за спадщину княжого Києва різко загострилася в середині XIX ст. М. Погодін проголосив, що росіяни спочатку мешкали у княжому Києві, але після татарської навали переселилися на Верхню Волгу, а на їхнє місце з Волині та Прикарпаття прийшли українці.

Погодінська концепція не витримала гострої критики М. Максимовича, і особливо М. Костомарова, який у своїй статті 1861 р. “Дві руські народності” переконливо показав окремішність українців від росіян і їх прямиий зв’язок з княжим Києвом та Галичем. Деяко пізніше цю думку розвивали історики В. Антонович, М. Дра-

гоманов, М. Дашкевич та мовознавці О. Потебня, А. Кримський. Підсумував дискусію “южан з северянами” про початок історії східних слов’ян М. Грушевський у знаменитій статті 1904 р. Дослідник переконливо показав, що “Київська держава, право, культура були утвором однієї народності, українсько-руської; Володимиро-московська — другої, великоруської... Київський період перейшов не у володимиро-московський, а в галицько-волинський XIII віку... Володимиро-московська держава не була ані спадкоємницею, ані наступницею Київської, вона виросла на своєму корені... Общеруської історії не може бути, як немає общеруської народності”.

На ці позиції, починаючи з К. Кавеліна (1865), поступово переходить і російська історична наука. “Историческая деятельность древнего Киева принадлежит южной отрасли” (Пыпин, 1879). “В особе князя Андрея (Боголюбского) великоросс впервые вышел на арену истории” (Ключевский, 1925). Схема М. Грушевського остаточно перемагає в працях видатного російського історика О. Преснякова (1918), який застосував її в дослідженні історії російської держави.

В період між двома світовими війнами оприлюднена М. Грушевським 1904 р. історична схема лишалася загальноновизнаною як у радянській, так і в емігрантській російській історіографії. Її палким прибічником був лідер радянської історичної науки 20—30-х рр. історик-марксист Михайло Покровський, який визнавав “Київську Русь Малоросією, тобто Україною” (Покровский, 1926, 1932). За нею викладалася середньовічна історія Східної Європи не тільки у вищій, а й у середній радянській школі. Поширилася вона і серед істориків російської еміграції. Так, П. Струве відокремлював історію Київської Русі від російської національної. Він писав: “Главным фактором утворення великоруської нації була Московська держава та монголо-татарські впливи” (Струве, 1952).

Після перемоги російських націонал-комуністів на чолі з Й. Сталіним над інтернаціонал-комуністами Л. Троцького ідеологи СРСР поступово повертаються до шовіністичних історичних концепцій Російської імперії. 1934 р. при загадкових обставинах помирає в лікарні батько наукової антиімперської схеми історії східних слов’ян М. Грушевський. Розгром школи М. Покровського у 1936 р. був ще одним з етапів становлення імперської ідеології в Радянському Союзі. Завершити цей процес завадила Друга світова війна, перемога в якій ще більше підігріла шовіністичні настрої у сталінській Москві.

На вихід радянської імперії на світову арену в якості супердержави офіційна наука відгукнулася відродженням у новій формі старих істори-

чних концепцій російського імперіалізму. В працях радянських медієвістів з'являються не зовсім ясні пасажі про існування в давньоруський час етнічної спільноти, що передувала формуванню власне російського народу (Державин, 1944, с. 97). А. Насонов (1951, с. 27) писав про стійку тенденцію об'єднання на Русі X—XIII ст. в “єдину східнослов'янську країну і народність”. Однак першим чітко сформулював концепцію давньоруської народності, що нібито, з одного боку, була колискою трьох братніх народів, а з другого — централізованої Московської держави та її історичного спадкоємця Радянського Союзу, В. Мавродін (1948, 1950).

Обговорення мавродінської концепції формування російського народу відбулося на початку 1951 р. в Інституті історії АН СРСР. Її автор стверджував, що у зв'язку з утворенням Київської держави племена східних слов'ян у IX—XI ст. об'єдналися в єдину давньоруську народність зі спільною для всієї держави мовою. Розпад давньоруської народності розпочався за доби феодальної роздробленості й завершився під ударами татаро-монголів. З її уламків у XIV—XV ст. почали формуватися великоруська, українська та білоруська народності (Мавродін, 1950).

Декларативна через слабку аргументацію мавродінська концепція не узгоджувалася з глибоко аргументованими поглядами на етнічні процеси в Київській Русі класиків не тільки української (М. Костомаров, М. Грушевський), а й російської (К. Кавелин, М. Покровський, О. Пресняков) історичної науки. З різкою критикою існування давньоруського етносу в IX—XIII ст. виступили такі знані російські вчені як В. Пашуто, О. Зимін, В. Сидоров, Г. Санжаєв та ін. В. В. Мавродін погодився з опонентами і навіть пообіцяв переглянути свої погляди щодо етнічної єдності давньоруської людності (ВИ, 1951, с. 137—139).

Однак, зразу ж після розгрому концепції В. Мавродіна про спільну давньоруську колиску росіян, українців та білорусів хором і тими ж словами заговорили всі провідні радянські медієвісти і навіть її колишні опоненти (Рыбаков, 1951, 1953, Третьяков, 1953, с. 63, Довженок, 1953, Козаченко, 1954 та ін.). Така радикальна трансформація уявлень відомих вчених про Київську Русь мала поважну причину. 10 січня 1954 р. газета “Правда” надрукувала схвалені ЦК КПРС “Тези про 300-річчя возз'єднання України з Росією”. Щойно розкритикована провідними російськими істориками давньоруська народність, в існуванні якої врешті-решт висловив сумніви навіть її автор, була проголошена “колискою трьох братніх народів” і лягла в основу офіційної радянської концепції етніч-

ної історії східних слов'ян. Авторитетна думка відомих українських та російських істориків (М. Костомарова, К. Кавеліна, М. Грушевського, А. Кримського, О. Преснякова, М. Покровського та багатьох інших) щодо Київської Русі як невід'ємної складової української історії фактично була демонстративно проігнорована.

Відтоді кожен радянський дослідник, який бодай торкався етнічних процесів на Русі, був вимушений вживати освячену вищим партійним керівництвом формулу “давньоруська народність — колиска трьох братніх народів”. Значимо, що більшість вчених із зрозумілих причин робили це досить формально. Все це передусім стосувалося українських істориків, які теж були змушені констатувати існування давньоруської етнічної спільноти (Довженок, 1953, Гуслистий, 1967, Котляр, 1974, а, б, Толочко, 1970, 1974, 1980, 1991, 1996).

Знайшлися ентузіасти, які протягом 70—80-х рр. розвинули ідеї В. Мавродіна щодо етнічної єдності східного слов'янства у X—XV ст. Якщо останній добу феодальної роздробленості XII—XIII ст. інтерпретував як початок розкладу давньоруського етносу, то І. Б. Греков, навпаки, побачив у політичному розпаді Київської Русі на окремі князівства нестримне бажання князів об'єднатися в “общерусском единстве”. І так всім їм цього хотілося, що “объединители” навіть посварилися між собою, бо кожен боровся за “свой вариант единства всей русской земли” (Греков, 1975, с. 14—20).

Така марксистська діалектика в інтерпретації минулого привела прибічників давньоруської народності до парадоксальних висновків. Виявилось, що східні слов'яни “...вважали себе єдиним руським народом і в кінці XVI ст., і в XVII ст. Тому так охоче і радісно сприйняли возз'єднання і на Україні, і в Росії” (Котляр, 1979, с. 4). В. Пашуто, який у 1951 р. відкидав саму можливість існування давньоруської народності, 1982 р. твердить, що росіяни беруть початок саме від неї і “склалася вона на східнослов'янській основі ще в епоху давньої Русі”. А раз так, то “російська централізована держава виступає спадкоємицею давньоруської” (Пашуто, 1982, с. 78). А віце-президент Академії наук СРСР П. Федосєєв йде ще далі і відверто заявляє в українському академічному виданні: “соціально-політична спадщина Київської Русі була перебрана Великою Росією, що було великим кроком уперед у розвитку і приготуванні майбутньої централізації” (Федосєєв, 1982, с. 3).

Так наукові вправи ЦК КПРС за допомогою радянської партійної науки сягнули своєї справжньої мети — загарбання імперським етносом історичної спадщини величезного регіону Східної

Європи з метою ідеологічного виправдання своєї експансії на землі сусідів. А позірний інтернаціоналізм доктрини, яка проголошувала рівність прав усіх східнослов'янських народів на їхню спільну киеворуську колиску виявився лицемірною облудою для легковірних “молодших братів”. Як слушно зауважує П. Толочко, (1997, с. 223) “За 50—80 роки нашого століття теоретичний постулат рівності трьох східнослов'янських народів (щодо киеворуської спадщини) на практиці трансформувалася в російський пріоритет. Вважалося цілком природним починати історію Росії від Київської Русі і політично небезпечним стверджувати те саме стосовно України”.

Остаточну перемогу неоімперської історичної концепції в СРСР знаменувало святкування 1000-річчя хрещення Русі не в Києві, де воно власне відбулося, а в Москві, якої під час хрещення киян взагалі не існувало. Так “спільна” для українців, білорусів та росіян колиска опинилася там, де й народилася — в імперській Москві.

Концепція давньоруської народності — типовий витвір кремлівських ідеологів і за своєю суттю не є науковою. Адже сформувалася вона з ініціативи ЦК КПРС, спираючись на згаданий партійний документ 1954 р. Не дивно, що не тільки М. Костомаров чи М. Грушевський, а й С. Соловйов та В. Ключевський навіть не підозрювали про існування єдиного давньоруського етносу. Не маючи переконливих контраргументів, прибічники цієї псевдонаукової конструкції були змушені демонстративно ігнорувати глибоко аргументовану наукову схему етногенезу східнослов'янських народів, колективно вироблену класиками української та російської науки кінця XIX — початку XX ст. А доки переконливі, перевірені часом аргументи останніх на користь давньоукраїнської етнічної суті Південної Русі лишаються неспростованими, то “давньоруська колиска трьох братніх народів” взагалі не має наукового підґрунтя для свого існування.

Отже, декретований ЦК КПРС міф про “давньоруську колиску трьох братніх народів” є радянською модифікацією імперського міфу про “Москву — третій Рим”. Ця свідомо фальсифікація лежить ганебною плямою на радянській історіографії. Справжньою матір'ю давньоруської народності був не княжий Київ, а сталінська Москва.

То чи існувала давньоруська спільнота взагалі? Без сумніву так. Але це було перш за все державно-політичне, а не етнічне утворення. Тобто була давньоруська держава, а не народ. І держава ця мала усі ознаки досить крихкої, ранньосередньовічної імперії, багато в чому подібної до Франкського королівства, Великоморавської та Хозарської держав. Імперії виникають

шляхом підкорення імперським етносом сусідів. Таким державотворчим етносом-завойовником Русі була південноруська людність, тобто давньоукраїнці (Грушевський, 1904, Залізняк, 1996). Культура та мова пануючого народу імперії завжди поширюються далеко за межі його етнічних територій на завойовані народи. Її носіями стають не тільки імперська людність у метрополії та в колонізованих провінціях, а й асимільовані представники підкорених етносів. Тобто етнічна специфіка пануючого народу імперії, як правило, поширювалася тією чи іншою мірою на всю завойовану територію.

Якщо пануючими культурами і мовами в Іспанській, Англійській, Російській імперіях були відповідно іспанська, англійська, російська, то в давньоукраїнській імперії Київська Русь, очевидно, панували давньоукраїнська культура та мова Південної Русі на чолі з княжим Києвом. Відомі спроби проголосити накинуту підкореним народам імперії національну специфіку народу-завойовника рідною для всього різноетнічного населення супердержави. Так, на цій підставі в Радянському Союзі декларували народження принципово “нової етноісторичної спільноти радянський народ”. Однак після розпаду СРСР окремого радянського етносу не стало. Радянські люди за етновизначальними ознаками виявилися росіянами або тією чи іншою мірою зрусифікованими вихідцями з підкорених Росією народів.

Те ж саме сталося після розпаду Русі. На її місці не виявилось ніякого давньоруського народу, а окремі балтські, фінські, тюркські та східнослов'янські етноси. Вже відзначалося, що давньоруська народність такий же пропагандистський міф як і “нова етноісторична спільнота радянський народ” (Залізняк, 1996). Як міфічна радянська етнічна спільнота була фактично продуктом русифікації завойованого Російською імперією простору, так і давньоруська етнічна специфіка східного слов'янства виникла внаслідок поширення давньоукраїнської етнокультурної специфіки на підвладні Києву різноетнічні племена.

Таким чином, те, що в радянській повоєнній історіографії фігурує під терміном давньоруська народність, по суті було давньоукраїнською етнополітичною спільнотою або першою державою українського етносу, відомою під назвою Русь.

Послідовними прибічниками згаданої неоімперської концепції історії східних слов'ян є більшість істориків сучасної “демократичної” Росії. Зокрема, давньоруську народність визнавав Л. Гумільов (1992), який вважав українців пізньою сумішшю русичів з татарами (!?). Виявляється, що під проводом Б. Хмельницького відбу-

лася не національно-визвольна революція, а війна проти Західної Європи за возз'єднання з Росією. “Воссоединение с Россией спасло население Украины. Выбор оказался правильным. Украинцы оказались не в проигрыше. Возможность сделать карьеру была практически у каждого. Весь XVIII в. украинцы этим и занимались”. Мабуть разом з І. Мазепою, П. Орликом та П. Полуботком. Ніби більшого щастя, ніж будувати Велику Росію, українцям годі й шукати. “Ни о какой дискриминации украинцев в составе России не было и речи”, — закінчує опис української ідилії в складі Російської імперії російський демократ-шістдесятник, властитель умів радянських студентів-істориків 70—80-х років Л. Гумільов (1992, с. 293—298, 264, 265).

В. Седов (1995) вважає, що “основой восточнославянской этно-языковой общности было городское население”. Формування росіян, білорусів та українців розпочалося після розгрому татарами руських міст. Отже, В. Седов також прибічник давньоруської “колиски”, однак розміщує її в давньоруському місті. Зазначимо безпрецедентність для світової етнології самого факту існування суто міських етносів.

Твердими прибічниками давньоруської народності є переважна більшість сучасних російських медієвістів молодшої генерації, які вживають етноніми “русский, древнерусский, славяно-русский, российский” як синоніми. “В XI в. завершилось формирование новой этнической общности русские люди, древнерусской народности”, — пише В. Петрухін (1995, с. 237, 245).

Греков Б. Д. Восточная Европа и упадок Золотой Орды.— М., 1975.

Грушевський М. С. Звичайна схема “русської” історії й справа раціонального укладу історії східного слов'янства // Статті по славяноведенню.— СПб., 1904.

Гумилев Л. Н. От Руси к России.— М., 1992.

Гуслистий К. Г. До питання про утворення української нації.— К., 1967.

Державин Н. С. Происхождение русского народа.— М., 1944.

Довженко В. И. К вопросу о сложении древнерусской народности // Докл. VI науч. конф. Института археологии АН УССР.— К., 1953.— С. 26, 27.

Залізняк Л. Л. Давньоруська народність: імперський міф чи історична реальність // Пам'ять століть.— № 2.— 1996.

Залізняк Л. Л. Від склавинів до української нації.— К., 1997.

Козаченко А. И. Давнерусская народность — общая этническая база русского, украинского и белорусского народов // Советская Этнография.— № 2.— 1954.

Кавелин К. Д. Собрание сочинений.— Т. 1.— СПб., 1987.

Карамзин Н. М. Предание веков.— М., 1988.

Ключевський В. В. Курс русской истории.— М., 1925.

У вересні 1998 р. по радіо “Свобода” прозвучала серія програм під загальною назвою “Шесть Россией”. Радіопередача 8 вересня за участю російських істориків В. Петрухіна, В. Раєвського, І. Яковенко, В. Живова почалася словами одного з них: “Первая Россия это Киевская Русь”. Ну а далі киеворуська історія без будь-яких застережень фігурувала як перший етап російської, а “русскими” називали усіх її персонажів від Володимира Великого до Бориса Єльцина. Прозвучало й красномовне твердження, що “русские при Петре I продолжили традиции русских времен крещения Руси”. Як кажуть, коментарі зайві.

Отже, нова генерація російських істориків слідом за попередниками вперто тримається за вікопомну колиску трьох братніх народів. Тим часом аргументи російських істориків старої школи К. Кавелина, О. Преснякова, М. Любавського, М. Покровського, П. Струве та ін. про початки етногенезу росіян з XII—XIV ст. лишаються в силі, чомусь не заслуговуючи на увагу їхніх співвітчизників. Останніх з часів монаха Феофіла та М. Карамзіна більше цікавить спадщина княжого Києва, ніж етнічна історія власного народу. Ця 500-річна традиція великодержавної історичної думки не лишає надії дочекатися від російських колеґ критичного аналізу сталінської концепції та об'єктивного підходу до проблеми етногенезу східних слов'ян. То чи довго ще буде тривати мовчання українських ягнят-істориків, зачарованих авторитетом великодержавних кремлівських етнологів?

Костомаров Н. И. Две русские народности // Основа.— № 3.— СПб., 1861.

Котляр М. Ф. Історичне минуле українського народу і зарубіжні фальсифікатори.— К., 1974.

Котляр М. Ф. Чого вони шукають у сивій давнині // Про справжнє обличчя українського буржуазного націоналізму.— К., 1974.

Котляр М. Ф. “Щоб есми навіки всі єдино були” // Всесвіт.— 1979.— № 4.

Мавродин В. В. Основные этапы этнического развития русского народа // Вопросы Истории.— № 4.— 1950.

Мавродин В. В. Образование древнерусского государства и формирование древнерусской народности.— М., 1971.

Мавродин В. В. Происхождение русского народа.— Л., 1978.

Насонов А. Н. “Русская земля” и образование территории Древнерусского государства.— М., 1951.

Пашуто В. Т. Давньоруська спадщина і історична доля східного слов'янства // Український історичний журнал.— 1982.— № 4.

Петрухін В. Я. Начало этно-культурной истории Руси IX—XI веков.— М., 1995.

- Покровский М. Н.* Русская история.— Т. 1.— М., 1929.
- Покровский М. Н.* Возникновение Московского государства и “великорусской народности”.— М., 1932.
- Пресняков А.* Образование великорусского государства.— Петроград, 1918.
- Пыпин А.* История славянских литератур.— Т. 1.— СПб., 1879.
- Рыбаков Б. А.* К вопросу об образовании древнерусской народности // Тез. докл. сотrud. ИИМК АН СССР.— М., 1951.
- Рыбаков Б. А.* Древние руссы. К вопросу об образовании ядра древнерусской народности // Сов. Археология.— Вып. 17.— 1953.— С. 28—40.
- Седов В. В.* Славяне в раннем средневековье.— М., 1995.
- Струве П.* Социальная и экономическая история России.— Париж, 1952.
- Толочко П. П.* Исторична топографія стародавнього Києва.— К., 1970.
- Толочко П. П.* Этническое и государственное развитие Руси XII—XIII вв.— Вопросы истории.— 1974.— № 2.
- Толочко П. П.* Киев и Киевская Земля XII—XIII веков.— К., 1980.
- Толочко П. П.* Чи існувала давньоруська народність? // Археологія.— № 3.— 1991.
- Толочко П. П.* Київська Русь.— К., 1996.
- Толочко П. П.* Від Русі до України.— К., 1997.
- Третьяков П. Н.* У истоков древнерусской народности.— М., 1953.
- Вісник АН УРСР.—1982.— № 8.

Zaliznyak L. L.

ANCIENT RUSS NATIONALITY. HISTORY OF PROBLEM

This article is devoted to dramatic history of formation so called ancient Russ nationality. Historiographical analyses evidences ancient Russ nationality is soviet version of very old empire myth. This is typical ideology structure formed after the Second World War as a result pressure Kremlin ideologist on soviet historical science.